

**Фонд оценочных средств для стартовой диагностики и
промежуточной аттестации обучающихся
по учебному предмету «Родная литература (чеченская)»
(типовой вариант)
(5 классы)**

Обязательная часть учебного плана.

Предметная область: Родной язык и родная литература

¹ Данный вариант фонда оценочных средств является типовым для учителя-предметника, ежегодно на основании приказа директора школы в ООП ООО вносятся изменения в форме дополнения.

5 класс

Карарий, юккьерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд
С.Э.Эдиловн программы т1ехь

Нохчийн литературин хьалхарчу чийрикан талламан болх №1 (сочинени)

Сочинени «Гурахь»

Талламан болх № 2 (тест №1)

Ф.Ц1. _____

Класс _____ «_____», **терахь** _____

1. Хьан кхоьллина Саидов Билалан нохчийн барта кхолларалле безам-марзо? Х1ун яра цуьнан ц1е?

- а) ненананас; Самнат;
- б) йишас; Амнат;
- в) денанас, Зарет.

2. «Майра к1ант Сулима» ц1е йолчу туьйранахь вуьйцучу хьоладен ц1е х1ун ю?

- а) Сода;
- б) Со1дал;
- в) Совбан.

3. Х1ун бахьана долуш, мича 1алашонца шайн ц1ера аравелираСулима?

- а) хьуьнха тала ваха;
- б), кьена дай-наний кхаба;
- в) шеен хьуьнарш гайта.

4. Мусаев Мохьмад маца, мичахь вина?

- а) 1915-чу шарахь Бух1ан-Юьртахь;
- б) 1920-чу шарахь Веданахь;
- в) 1903-чу шарахь Хьалха-Мартан т1аьхь.

5. Мусаев Мохьмадан дуьххьарлерчу дийцаран ц1е х1ун яра?

- а) "Токхе гуьйре";
- б) "Дашо гуьйре";
- в) "Беркате гуьйре".

6. Мусаев Мохьмадан, "Ц1ен маьхьси" ц1е йолу произведени муьлхачу жанрехь язйина ю?

- а) стихотворени;
- б) повесть;
- в) туьйра;

7. Мусаев Мохьмадан, "Ц1ен маьхьси" ц1е йолу туьйранахь х1у деш бойна лобман корта?

- а) поп бош кхассаделла;
- б) жижиган талх хьочу лечана т1аьхьахьаьддачохь;
- в) хьуьна юккьехула доладелла лелачу хенахь.

8. «Зайнди» дийцарехь, Зайндина маса шо дузуш хилла шен нана леш?

а) 8

б) 6

в) 7

9. Арухас ша базара йовдуш муьлха г1уллакхаш т1едехкира Зайдина

9. Зайнди Михайловске деша хьаьнца вахана? _____

Мах хадор _____

Талламан болх № 3 (тест №2)

Ф.Ц1. _____

Класс ____ «____», **терахь** _____

1. Маца, мичахь вина нохчийн яздархо, поэт Мамакаев Мохьмад?

а) 1900 -чу шарахь Хьалха-Мартант1ахь;

б) 1920 - чу шарахь Г1ойт1ахь;

в) 1910 –чу шарахь Т1ехьа - Мартант1ахь.

2. Мамакаев Мохьмадан дийцар ду «Баппа» ц1е йолуш. Нохчийн маттахь баппа ду ткъа оьрсийн маттахь х1ун ю оцу зезаган ц1е?

а) Ромашка;

б) Пион;

в) Одуванчик.

3. «Баппа» дийцаран массо а турпалхойн ц1ераш д1аязье.

4. Зуда ялаялале муха стаг хилла Узарха?

5. Цхъана дашца характеристика ло дийцаран коьртачу турпалхочунна.

6. Сулейманов Ахьмад маца, мичахь вина?

- а) 1915-чу шарахь Бух1ан-Юьртахь;
- б) 1920-чу шарахь Веданахь;
- в) 1922-чу шарахь Олхазар-К1отарахь.

7. «Борз ю уг1уш» стихотворени язъйна

- а) Мамакаев 1аьрбис;
- б) Саидов Билалас;
- в) Сулейманов Ахьмада.

8. «Борз ю уг1уш» стихотворени хъанна лерина ю?

- а) Мамакаев Мохьмадна;
- б) Сатуев Хьусайна;
- в) Мамакаев 1аьрбина.

9. «Доттаг1алла» стихотворени язъйна

- а) Окуев Шимас
- б) Бадуев Саь1ида
- в) Муталибов Зайндис

10. Вайн лулахь муьлха къаьмнаш деха? Д1аязье.

Мах хадор_____

Талламан болх № 4 (тест №3)

Ф.Ц1._____

Класс____ «_____», терахь_____

1. Маца, мичахь вина нохчийн яздархо Махмаев Жамлдин Махмудович?

- а) 1900 -чу шарахьХьалха-Мартант1ахь;
- б) 1920 - чу шарахь Г1ойт1ахь;
- в) 1939 –чу шарахь Бердк1елахь..

2. «Буьйсанна г1улчаш» дийцаран турпалхойн ц1ераш д1аязье.

3. Дийцар т1ехь Бирланта 1аламехь хила тарлуш болу хийцамаш халкъан тидамашца бусту. Д1аязбе уьш.

4. Х1ун халонаш лан дийзира Солсин ша схъаэцна кад шовдан йисте охъабилла воьдуш?

5. Маца, мичахь вина нохчийн яздархо Амаев Ваха-Хъаьжа Хасиевич?

- а) 1963 -чу шарахь 1аьларахь;
- б) 1920 - чу шарахь Г1ойт1ахь;
- в) 1939 –чу шарахь Бердк1елахь..

6. «Малх чубаре хьобжура иза» ц1е йолчу дийцарехь коьрта турпалхо мила ву?

7. Мел хан ю уьш вагон чохь д1аобхуш болу?

- а) Кхо дей, кхо буйсий;
- б) ялх дей, ворх1 буйсий;
- в) ялх дей, ворх1 буйсий.

8. Шина вешина уггар хазахета ловзар муьлханиг дара?

9. Вайн халкъ махкаха маца даьккхина?

- а) 1941 –чу шарахь, 12 январехь;
- б) 1944 –чу шарахь, 23 февралехь;
- в) 1946-чу шарахь, 13 мартехь.

10. «Даймохк» темина синквейн:

Синквейн (от фр. cinquains, англ. cinquain) — пхеа могланех (стихах) лаьтта стихотворенин кеп, кхоьल्लीна Америкин Цхьанатоьхначу Штаташкахь (США) XX-чу оьмаран (б1ешаран) юьххьехь японски поэзин хайку (хокку), танка жанрийн т1елаткъамца. Ламасталлин синквейнан рифма а, стихотворни барам а ца хуьлу, ткьа х1ора стихехь долчу дешдакьойн барам кху кепара хуьлу: 2—4—6—8—2, шадерг 22 дешдакьа (хайку 17 дешдекьахь лаьтта, танка - 31).

Синквейнан х1ора моглa вовшахтохаран шен бакьо ю:

- 1 моглa - синквейнан коьрта тема гойту **цхьа ц1ердош**.
- 2 моглa – коьртачу ойланан билгало гойту **ши билгалдош (я ши причасти)**.
- 3 моглa – темин дар гойту **кхо хандош**.

4 моґла – билггала темица доґлу цхьа маьлна гойту предложени (афоризм, кица я ша х1оттийна предложени).

5 моґла – цхьана ц1ердашах лаьтта дерзор (коьртачу темица йолу ассоиаци).

Нохчийн маттахь дешнаш (ингалсан меттан дешнел) мелла а деха хиларна, лакхахь балийна х1ора стихан дешдакьойн барам нохчийн маттахь х1иттийнчу синквейнашкахь лар ца ло. Масала, «Нана» тема синквейн:

Нана

Хьоме, дика

Кхиаво, 1алашво, веза

Уггаре а гергара, деза адам

Дуьне

Мах хадор_____

6 класс

Нохчийн литературин хьалхарчу чийрикан талламан болх (сочинени)

Сочинени «Наьрт-аьстхойх лаьцна долу дийцарш а, туьйранаш а» 6 класс

План

1. Натрт-аьртхойх долу дийцарш туьйранех кьастош дерг х1ун ду?
2. Шуна х1ун хета, муьлхачу тропах алсам пайда оьцу наьрт-аьртхойх лаьцна долчу дийцаршкахь: эпитеташ, дустарш, гиперболаш.
3. Халкьо муха буьйцу уьш.

Нохчийн литературин шолг1ачу чийрикан талламан болх (Тест).

1. «Тамашина олхазар» ц1е йолчу туьйранехь инзаре-тамашийна масса хилам хила?

- а) 4
- б) 5
- в) 6

2. Оцу туьйранехь олхазаро х1унда ца дора эланий, цуьнан оьзданашний Адам цамгарх тодеш а, кьондеш а долу 1ежаш?

- а) Эло нах хьийзабо дела
- б) Эла дика стаг волю дела
- в) шена ца лаьа дела

3. «Кхо ваша» ц1е йолчу туьйранех дас ша валале шен кхаа к1анте х1ун аьлла весет дина?

- а) туьхан т1улгах дай чурт доґла
- б) шен чурт ларде
- в) шен чурт долчехь буьйсанах яха

4. «Барзо 1ахарца мохк кьовсар» ц1е йолчу туьйранех , 1ахарий цхьана меттехь муха нисделла Хилла?

- а) тилла дела лелаш
- б) сакьоьруш лелаш
- в) борз лобхуш лелаш

5. «Кхо ваша а, саьрмик а» цӀе йолчу туьйранех дас ша валале шен кхаа кӀанте хӀун аьлла весет дина?

- а) ширачу новкъа ма гӀо аьлла
- б) ширачу новкъахь хӀун ду хьажа аьлла
- в) ширачу новкъа гӀо аьлла

6. «Кхо ваша а, саьрмик а» цӀе йолу туьйра дӀадолалуш муха ду?

- а) «Дас кӀантана вониг эр дац...»
- б) «...Цхьана ден кхо кӀант хила...»
- в) «...Дас ша валале, весет дина хилла кӀенташка...»

7. «Добьшуш хила кӀант» цӀе йолчу туьйранехь кӀанта шена гина гӀан ца дийцар хӀун бахьана хила?

- а) «Далий, маликаший диканиг Дойла» ца алар
- б) КӀантана ца лаар
- в) Моллина ца лаар

8. Оцу туьйранехь шина гӀалоро кӀантана хӀун дина?

- а) вийна
- б) дӀахецна
- в) хьуьнахь кхаьбна

9. Оцу туьйранехь паччахьан хӀилане хаттаршна жьопаш муха дела хьекьал долчу кӀанта?

- а) нийса дела
- б) нийса ца делла
- в) дала а ца дела

10. Туьйранехь хӀилане хаттаршна жьопаш деллачу хьекьал долчу кӀантана хӀун бахам белира паччахьа?

- а) кхоь ах пачхьалкх
- б) ворхӀ пачхьалкх
- в) кхоь ах пачхьалкх, шен йоӀ.

Нохчийн литературин кхоалгӀачу чийрикан талламан болх (Тест).

1. Наьрт - аьрстхой кхерор дийцарехь хьан кхерийла наьртаьрстхой?

- а) паччахьан эскаро;
- б) воккхачу стага;
- в) кегийчу наха.

2. Гайсултанов 1умар дахаран шераш хилла ...

- а) 1920 - 1979;
- б) 1918 - 1958 ;
- в) 1903 -1948.

3. Гайсултанов 1умаран "Нийса кхел" цӀе йочу дийцаран коьртачу турпалхочун цӀе яра ...

- а) Дика;
- б) Дикалг;

в) Дикбер.

4. Мила ву х1ркху моҁанийн автор?

"Хъаша вац со маъхан хъаъттахъ, йистера б1аьрг тоха веъна.

Со вага веъна кху лаъттахъ, охане довха дог тесна ..."

а) Сатуев Хъусен;

б) Рашидов Шаид;

в) Эдилов Хас-Мохъмад.

5. Маца муьлхачу юьртахъ вина Сатуев Хъусейн?

а) 1919-чу шарахъ 1алхан-Г1алахъ;

б) 1929-чу шарахъ 1алхан-Чуртахъ;

в) 1939-чу шарахъ 1алхан-Юьртахъ.

6. Муьлхачу произведени юкъара ду х1ара моҁанаш, мила ву автор?

...Къеначу ден- ненан ша цхъаъ бен воцуш,

Цу юьртахъ кхуьура хъамсара к1ант:

Бахамо, цамгаро лацарна кхоьруш,

Цунна т1е хъийзара нана ц1е ерг:

а) Рашидов Шаид "Даймохк"

б) Сайдуллаев Хъасан "Ненан б1аьрзиш"

в) Сулаев Мохъмад "К1анте"

7. нохчийн хъакъволу поэтан Мамакаев 1аьрбин дахаран шераш хилла.

а) 1928-1968;

б) 1918-1958;

в) 1908 1948.

8. Муьлхачу шарахъ дуьйна йовза йолаелира Нохчийчохъ поэзи езархошна Мамакаев 1ьрбин

а) 1936 - чу шарахъ;

б) 1934 - чу шарахъ;

в) 1938 - чу шарахъ.

9.Муьлхачу шарахъ дуьйна йовза йолаелира Нохчийчохъ поэзи езархошна Мамакаев 1аьрбин ц1е?

- а) 1936-чу шарахь;
- б) 1934-чу шарахь;
- в) 1938-чу шарахь.

10. Муълхачу шарахь зорба туьйхира Мамакаев 1аьрбин дуьххьарлерчу поэмийн, стихийн сборникна, х1ун яра цуьнан ц1е?

- а) 1940-чу шарахь «Теркан тог1е»;
- б) 1938-чу шарахь «Даймахке».
- в) 1934-чу шарахь.

Нохчийн литературин йоьалг1ачу чийрикан талламан болх (Тест).

1. Литературин произведенехь исбаьхьчу дешнашца х1оттийначу 1аламан суьрташ х1ун олу?

- а) сюжет;
- б) кульминаци;
- в) пейзаж.

2. Нунуев С.-Хь. вина шо:

- а) 1952; б) 1956; в) 1958

3. «Х1орд» стихотворенин автор мила ву?

- а) Рашидов Шаид
- б) Мамакаев Эдуард
- в) Сулаев Мохьмад

4. Х1окху дешнийн автор мила ву?

Цецдевллера тахана тхо –

Х1ун ду-теша х1ара?

Самукъане тхан хьехархо

Сингаттаме вара.

- а) Махмаев Ж.М
- б) Нунуев С.-Хь.
- в) Мамакаев Э.

5. Бексултанов М. «Некълацар» дийцар юккьера воккхачу стеган ц1е муха яра?

- а) Зеламха

б) Дерказ

в) Ахъяд

6. Халкъан барта кхоллараллина юккъе х1ун ца йог1у?

1) кицанаш; 2) х1етал-металш; 3) туьйранаш ; 4) стихотворенеш.

7. Къамелехь адамийн синхаам к1арг а беш , х1ума поэтически а, исбаьхьаллин а билгалонашца гойтучух х1ун олу?

1) эпитет; 2) эпиграф; 3)эпилог.

8. Латтамаш схьа а карабай, к1ел сиз хьакха:

*Бешераш хьалха цу ломахь
Хилла ду дуьйцуш дерг вай.
Г1елонехь даьхначу къоман
Дахар а хилла дац дайн.*

9. Фольклор х1ун ю?

а) цхьаммо аьлла дешнаш ду;

б) поэзи ю;

в) халкъо барта кхоьллинна исбаьхьаллин произведенеш ю;

10. Гайсултанов 1умаран нохчийн барта кхолларалле безам кхоьллира:

а) дас диначу весеташа;

б) нахе дукха ладег1аро;

в) денанас дийцинчу туьйранаша;

г) нохчийн 1адаташа.

**V-IX классийн дешархойн ненан маттах долчу хаарийн
х1итточу оценкийн барамаш**

Сочиненийн мах хадор.

5-9 классашкахь язъечу сочиненийн барам хила тарло кху тайпана:

5 классехь-0,5 я 1,0 аг1о;

6 классехь-1,0 я 1,5 аг1о;

7 классехь-1,5 я 2 аг1о;

8 классехь-2 я 3 аг1о;

9 классехь-3 я 4 аг1о.

И сочиненин барам цу т1ехь сецна боций хьехархочунна хаа деза, х1унда аьлча кхин дуккха а т1едахкаршца бозуш бу цуьнан чулацам:

1) дешархойн йозанан хат1 тайп-тайпана хилар;

2) сочиненин тайпане хьаьжжина цуьнан чулацам хийцабалар.

1. «5» дуьллу:

а) дешнаш харжарехь я предложенеш х1итторехь цхьаннал-шиннал сов г1алат дацахь;

аь) цхьаннал сов доцуш жима орфографин я пунктуацин г1алат хилахь.

2. «4» дуьллу:

а) дешнаш харжарехь я предложенеш х1итторехь кхааннал сов г1алат ца хилахь;

аь) шиннал сов орфографин а, шиннал сов пунктуацин а г1алат дацахь.

3. «3» дуьллу:

а) дешнаш харжарехь я предложенеш х1итторехь пхеаннал-ялханнал сов г1алат дацахь;

аь) пхеаннал сов орфографин а, ялханнал сов пунктуацин а г1алат дацахь.

4. «2» дуьллу:

а) дешнаш харжарехь я предложенеш х1итторехь ворх1анга кхочуш г1алат делахь;

аь) кхойттанга кхочуш орфографин а, пунктуацин а г1алат делахь, царна юкъахь ворх1анга кхочуш орфографин г1алат а долуш.

Сочиненина ши оценка юьллу: хьалхарниг литературина, шолг1аниг нохчийн маттана.

Республикерчу берриге а нохчийн меттан, литературин хьехархоша шайн балха т1ехь пайдаэца безар бу оценкийн оцу норманех.

V-IX классийн дешархойн тестах хааршна мах хадорехь хьехархочо куьйгалла оьцу кху некъех:

1. «5» дуьллу, нагахь санна тестах т1ехь цхьа а г1алат дацахь.

2. «4» дуьллу, цхьаннал сов г1алат ца хилахь.

3. «3» дуьллу, шиннал сов г1алат а ца хилахь.

4. «2» дуьллу, кхааннал сов г1алат хилахь.

7 класс

Нохчийн литературин хьалхарчу чийрикан талламан болх (сочинени)

Сочинени «Дади –юрт яккхаран илли»

План

1. Дада ц1е йолчу стага Терка юххехь юрт йиллар.

2. Юьртахоша паччахьан эскаршна дуьхьал кьийсам латтор.

3. Хала киртиг Даймакхана т1ех1оьттича орцахвала везар.

Нохчийн литературин шолг1ачу чийрикан талламан болх № 2 (тест)

1. Фольклор бохург х1ун ду нохчийн маттахь?

а) халкъан хьекъал;

б) поэзи;

в) проза

2. Муьлхачу илли т1ера ду х1ара дешнаш:

Да виси хьан дела1, ва мерза ва дуьне,

Хьо диьнарг мила ву ,бохуриг ва хилла?

а) "Зеламхин илли"

б) "Обарг Варин илли"

в) Нохчийн шира илли"

3. «Бабин Иэсин, ворх1 вешин йишин илли». Цу т1ехь кьовсам хьаьнца д1ахьуш бұ:

- а) г1алг1айшца б) г1умкешца в) гуържешца

4. Муълхачу шарахь х1аллакйина Деди-юрт?

- а) 1919 б) 1819 в) 1891

5. Тохар хьалхарчу дешдекъа т1ехь долуш, шина дешдекъах лаьтгачу стопах х1ун олу?

- а) ямб б) хорей в) дактиль

6. Мамакаев Мохьмад вина а, д1акхелхина а шераш:

- а) 1920-1983 б) 1953-1991 в) 1910-1973

7. Мамакаев Мохьмадан дуьххьарлера стихаш муълхачу газетехь араевлира:

- а) «Даймохк» б) «Серло» в) «Ленинан некъ»

8.Ц1ахь бан лерина болх кхочушбеш, сихвелла дешархочо Гадаев М.-С. «Ирча суьрташ» дийцаран чулацам иштта план х1оттийна, д1анисье рог1алла:

1.Адам а, Эда а дуьйцуцу хабарийн хьокхехь вовшашаца дагавалар.

- ☐ 2. Нохчий, г1алг1ай махкахбоху аьлла хабар даржар.
- ☐ 3. Юьртахошна партин, правительствон сацам бовзийтар.
- ☐ 4.Эда синтем байна хьийзар.
- ☐ 5. Воккхачу стага эпасаре дина дехар а, иза кхочушдар а.

9. Схьалаха антитезаш, к1ел сиз хьакха царна:

Тамашен ю зама

Шен новкъа йоьдуш:

Со жима бер долуш

Хьо къена яра,

Х1инца, со къанвелча,

Хьо къанлуш лаьтта.

Реза ву хийцамна

Хьо т1ех езарна.

10. Муълхачу произведенин юкъара ду х1ара мог1анаш?

...Хьо кьонъеш ц1инъеш дерг

Къахьобгу халкъ ду,

Хьанал къахьобгуш вверг

Даима сийлахъ ву...

а) «Даймехкан косташ»

б) «Деган аз»

в) «Вина юрт»

Нохчийн литературин кхоалг1ачу чийрикан талламан болх № 3 (тест)

1. Маса шо долуш валийра Мамакаев 1аьрби Серноводске берийн ц1ийне деша?

а) 6

б) 7

в) 8

2. Мосалг1ачу шарахъ д1аболабелла Ошаев Х. яздархочун хьокъехъ некъ:

а) 1950

б) 1920

в) 1930

3. Т1ом д1абирзинчул т1аьхъа х1ун болх беш къахьегна Абухъаьжа Идрисовс?

а) хьехархо

б) директор

в) жалу

4. Стихкхолларан муълхачу барамехъ язйина ю стихотворени «Шуьнехъ дош»?

а) хорей

б) дактиль

в) ямб

5. Муълхачу хормехъ язйина ю стихотворени «Шуьнехъ дош»?

а) дийцар

б) диалог

в) монолог

6. Гайсултанов 1умаран дахаран шераш ... ду:

а) 1902-1984;

б) 1920-1979;

в) 1899-1985.

7. Гайсултанов 1умаран нохчийн халкъан барта кхолларалле боккха безам кхоьллира:

а) дас диначу весеташа;

б) нахе дукха ладег1аро;

в) денанас дийцинчу туьйранаша.

8. Гайсултанов 1умаран произведенин <<Болат-г1ала йожар>>...ю:

а) повесть;

б) роман;

в) поэма.

9. Муълхачу произведени юкъара ду х1ара мог1анаш?

Ас инарла вийначул т1аьхъа дукха хан яьлла хир яцара. Сан дагна тасаделира мостаг1ийн окопаш чохъ веана цхъа говза снайпер хилар...

а) <<Алун шераш>>;

б)<<Иччархо Абухъаъжа Идрисов>>;

в)<<Ч1ир эцар>>.

Нохчийн литературин йобалг1ачу чийрикан талламан болх № 4 (тест)

1. Кусаев 1адиз вина ... районехь.

а) Веденски; б) Нажи-юртан; в) Шалински.

2. 1898-1977 х1окху шерашкахь ваьхна яздархо ву:

а) Айдамиров Абузар;

б) Мамакаев Мохьмад;

в) Ошаев Халид.

3.Яздархочун нийсайоцу ц1ей,фамилий билгалъяккха:

а) Сулаев Мохьмад; б) Кусаев Салман; в) Арсанукаев Шайхи.

4. Дикаев Мохьмад ... вина.

а) Г1ойт1ахь; б) Гихт1ахь; в) Берд-к1елахь.

5. Х1ара дешнаш ду ... ц1е йолчу стихотворени юкъара:

Сайн хьешана мерза кхача,деган йовхо ца кхоййна,

Мостаг1чунна,бекхам боцуш, цхьа а зулам ца дитина.

а)<<Даймехкан сурт>>; б)<<Нохчо ву со>>; в)<<Сан Даймохк>>.

6.Лахахь балийначу барх1мог1анан барам къастабе:

Гергарло къаьмнашна

Юккъехь ч1аг1делахь,

Хьайн къоман сий ойуш,

Г1улч йоккхуш хьалха.

Даймехкан массо а

Меттиг ларъелахь,

Адмашна хьайн безам

Совбаккха кхалха.

а) хорей

б)дактиль

в) ямб

7.Меттан исбаъхъаллин суртх1оттора муълхачу г1ирсах пайда эсна авторо х1окху могланашкахъ?

«Кхехкаш ду дахар а,

Хазделла 1алам».

а) эпитет

б)гепербола

в) олицетворени

**V-IX классийн дешархойн ненан маттах долчу хаарийн
х1итточу оценокийн барамаш**

Сочиненийн мах хадор.

5-9 классашкахъ язъечу сочиненийн барам хила тарло кху тайпана:

5 классехъ-0,5 я 1,0 аг1о;

6 классехъ-1,0 я 1,5 аг1о;

7 классехъ-1,5 я 2 аг1о;

8 классехъ-2 я 3 аг1о;

9 классехъ-3 я 4 аг1о.

И сочиненин барам цу т1ехъ сецна боций хъехархочунна хаа деза, х1унда аьлча кхин дуккёха а т1едахкаршца бозуш бу цуьнан чулацам:

1) дешархойн йозанан хат1 тайп-тайпана хилар;

2) сочиненин тайпане хъаьжжина цуьнан чулацам хийцабалар.

1. «5» дуьллу:

а) дешнаш харжарехъ я предложенеш х1итторехъ цхъаннал-шиннал сов г1алат дацахъ;

аь) цхъаннал сов доцуш жима орфографин я пунктуацин г1алат хилахъ.

2. «4» дуьллу:

а) дешнаш харжарехъ я предложенеш х1итторехъ кхааннал сов г1алат ца хилахъ;

аь) шиннал сов орфографин а, шиннал сов пунктуацин а г1алат дацахъ.

3. «3» дуьллу:

а) дешнаш харжарехъ я предложенеш х1итторехъ пхеаннал-ялханнал сов г1алат дацахъ;

аь) пхеаннал сов орфографин а, ялханнал сов пунктуацин а г1алат дацахъ.

4. «2» дуьллу:

а) дешнаш харжарехъ я предложенеш х1итторехъ ворх1анга кхочуш г1алат делахъ;

аь) кхойттанга кхочуш орфографин а, пунктуацин а г1алат делахъ, царна юкъахъ ворх1анга кхочуш орфографин г1алат а долуш.

Сочиненина ши оценка юьллу: хьалхарниг литературина, шолг1аниг нохчийн маттана.

Республикерчу берриге а нохчийн меттан, литературин хьехархоша шайн балха т1ехь пайдаэца безар бу оценкийн оцу норманех.

**V-IX классийн дешархойн тестах хааршна мах хадорехь хьехархочо куьйгалла оьцу кху
некъех:**

1. «5» дуьллу, нагахь санна тестах т1ехь цхьа а г1алат дацахь.
2. «4» дуьллу, цхьаннал сов г1алат ца хилахь.
3. «3» дуьллу, шиннал сов г1алат а ца хилахь.
4. «2» дуьллу, кхааннал сов г1алат хилах

8 класс

«Нохчийн литература» 1аморан низамехула мах хадоран г1ирсийн паспорт.

Нохчийн литературин хьалхарчу чийрикан талламан болх №1 (сочинени)

Сочинени «Сан дай баьхна юрт»

План

1. Вина юрт, мича 1уьллу, иза муха ю.
2. Юьртан истори, сийлахь меттигаш, г1арабевлла нах.
3. Юьрте болу синхаамаш.

Нохчийн литературин шолг1ачу чийрикан талламан болх № 2(Тест).

1. Сулаев Мохьмад вина а, д1акхелхина а шераш.

1) 1922-1995 ; 2) 1920-1992; 3)1920-1969; 4) 1912-1986

2. Сулаев Мохьмад вина меттиг

1)Г1ойт1а; 2)Олхазар –к1отар; 3) Йоккха Атаг1а; 4)Бено-юрт

3. Сулаев М. «Цавевза доттаг1» стихотворенин турпалхочо дина диканаш билгалдаха.

4. Сулейманов Ахьмад вина а, д1акхелхина а шераш.

1) 1922-1995; 2) 1920-1992; 3)1920-1969 4) 1912-1986

5. Муьлхачу произведенин юкъяра ду х1ара мог1анаш?

«Юха а мостаг1ий Баьччалла т1езьна

Берзийна готте, Анас д1ах1оьтти

Юха а кьевли д1а Мехкан тур ду х1инца

Хадийна гуо. Даьккхинарг цо!..»

1) «Дегласта»; 3) «Тимуран тур»;

2) «Лаьмнийн дийцар»; 4) «Къобзана».

6. Кхаа дешдекъах лаьтгаш стопа а йолуш, тохар (ударный слог) хьалхарчу дешдекъана тӀехь делахь, иза ю:

1) ямб; 2) анапест; 3) дактиль; 4) хорей.

7. Сулейманов Ахьмадан муьлхачу поэми тӀера ду хӀара дешнаш:

*КӀентан яххьий, йовӀан эххьий
Ма гойла дӀадаьлла де!
Кхана уьш дӀадовлуш делахь,
Ца вегаш со тахна ле...*

1) «Дог дохден цӀе»; 2) «Лойша суна»; 3) «Дахаран генаш»; 4) «ЦӀен книга» я «Ӏеса» поэма.

8. Эдилов Хасмохьмад вина а, дӀакхелхина а шераш.

1) 1922-1995 ; 2) 1922-1991; 3) 1920-1969; 4) 1912-1986

9. Халкъан барта кхоллараллина юккъе хӀун ца йогӀу?

1) кичанаш; 2) хӀетал-металш; 3) туьйранаш ; 4) стихотворенеш.

10. Нохчийн яздархочо Эдилов Мохьмада яззина:

1) «Лаьмнийн дийцар», 2) «Цавевза доттагӀ»; 3) «Дахаран генаш»; 4) «Сий делахь, латта».

Нохчийн литературин кхоалгӀачу чийрикан талламан болх № 3 (Тест).

3. Арсанукаев Шайхи вина а, дӀакхелхина а шераш:

1) 1922-1995 ; 2) 1920-1992; 3) 1930-2012; 4) 1912-1986

2. Ш. Арсанукаевн «Тимуран тур» поэми тӀехь толам къовсуш леттарг мила ву?

1) БорзабӀаьрг; 2) Чаку 3) Бахьадур; 4) Бахьаг.

3. Муьлхачу авторан, муьлхачу произведени тӀера ду хӀара дешнаш:

«...И даьӀахкаш – шовзткъе доьалгӀачу шарахь Казахстанехь кхелхинчу кхуьнан доьзалан яра, шен махкахь дӀайохка цӀа яхьаш... Да, нана, зуда, кӀант,йоӀ».

1) Дадашевн «Дайна бер»; 2) С.-Хь. Нунуевн «Лазийна шовда»;
3) С. Яшуркаевн «МаьркӀаж-бодан тӀехь кӀайн хьобкх»; 4) М. Ахмадовн «Мохк бегийча».

4. Стихотворенин могланийн чаккхенаш цхьана екаш хилча олу :

1) строфа ; 2) ритм; 3) эпитет ; 4) байт.

5. Сатуев Хьусайн вина а, дӀакхелхина а шераш:

1) 1922-1995 ; 2) 1920-1992; 3) 1930-2012; 4) 1935-1995

6. Мила ву х1окху дешнийн автор?

... Мацца а, б1аьргаина

Ца гучу дукъ т1е

Даг чурьа йовхо д1а

Т1аьххьара хьош,

Сайн некъан беза мохъ

Бихкина букъ т1е,

Сайн метта лела ас

Дуьтур хьо, Дош.

- 1) Сулейманов А.; 2) Арсанукаев Ш.; 3) Хасбулатов Я.; 4) Бексултанов М.

7. Дустар схъа а карадай, к1ел сиз хъакха:

Болатан туьрах суйнаш санна.

Керла мехкаш ловцуш схъа,

Дуьне ма-дду уьш баьржира

Дайн кхерч тесна, гена д1а.

8. «Нашхакъ» стихотворенин автор мила ву?

- 1)Хасбулатов Я.; 2) Бексултанов М.; 3)Сатуев Хь.; 4) Сулаев М.

9. Бесултанов Муса вина юрт

- 1) 1алхан-юрт; 2) Олхазар-к1отар; 3)Йоккха Атаг1а.

10. Билгалдаьхна дешнаш муьлха къамелан дакъа ду?

Наггахъ, т1ехъа тосий ворта,

Кхуссу:

- Сихо! Же!Же!Же!

Иштта кхочу д1а ши доттаг1,

Ц1е тиллинчу Лун-ирзе.

- 1) Т1едерзар; 2) Айдардош; 3) Юкъадало дош.

Нохчийн литературин йобалг1ачу чийрикан талламан болх №4 (Тест).

1. Ахмадов Муса вина шо:

- 1) 1942 2) 1956 3) 1963

2. Язьян волавелла шо:

- 1) 1967 2) 1981 3) 1970

3. Муьлхачу журналан коьрта редактор ву Ахмадов Муса:

- 1) «Вайнах» 2) «Орга» 3) «Стелалад»

4. Хенан латтамаш билгалбаха :

Дег1аста, Дег1аста...

Вала да воцуш,

Хьо б1арзъелла хьийзачу,

Хъан к1ентий обгучу

Добьначу дийнахъ,

Шайн берийн хъарамчу

Рицкъанехъ кхехкаш,

*Тхан наной хъан къина
Боьлхучу дийнахъ,
Дала ларйойла хьо,
Тхан Нана-Дег1аста.*

5. «Дег1аста» стихотворенин автор мила ву

- 1) Бексултанов М. 2) Бисултанов А. 3) Ахмадов М.

6. Муьлхачу авторан, муьлхачу произведени т1ера ду х1ара дешнаш:

« Веза хилла волу Дела, ворх1е латта а, ворх1е стигал а кхоьллинарг, массо х1ума ган а, тидам бан а ницкъхочург, адамашина рицкъ даккха аренаш, локхалла гайта лаьмнаш кхоьллинарг, эхканна хъаннаш, ч1ерана х1ордаш леринарг, Хьуна бу-кха хастам а, шукру а.»

- 1) Дадашевн «Дайна бер»;
2) М. Ахмадовн «Боч1а».
3) С. Яшуркаевн «Маьрк1аж-бодан т1ехъ к1айн хьоькх»;
4) М. Ахмадовн «Лаьтта т1ехъ лаьмнаш а х1иттош».

7. Жарадат, Забу, Хелисат, Курбика- х1ара дийцаран турпалхой муьлхачу произведени юккъера бу?

- 1) Бадиев С. «Олдам»;
2) Ахмадов М «Боч1а».
3) Хамидов Л.-Хь. «Д1а-коч, схъа-коч»

8. «Дарцан буса» поэма язйина:

- 1) Ямлихан Хасбулатов; 2) 1алвади Шайхиев; 3) Ахьмад Сулейманов.

9. Стихотворенин могланийн чаккхенаш цхъана екаш хилча олу :

- 1) строфа ; 2) ритм; 3) эпитет ; 4) байт.

10. «СИЙ ДЕЛАХЪ, ЛАТТА!» стихотворенин автор мила ву?

- 1) Арсанукаев Ш.; 2) Шайхиев Л.; 3) Эдилов Х.

9 класс

Нохчийн литературин хьалхарчу чийрикан талламан болх №1

Сочинени «Нохчийн халкъан иллешкахъ ненан васт»

План

1. Адин Сурхон ненан васт.
2. Оьрсийн к1ентан ненан васт.
3. Цхъатерра юй цу шиннан ойланаш?
4. Х1ун маь1на ду церан вастийн. Царех хъайна хетарг ала.

Нохчийн литературин шолг1ачу чийрикан талламан болх № 2 (Тест).

1. Муьлхачу шарахь арадала доладелла, «Серло» ц1е а йолуш, нохчийн дуьххьарлера газета?
1) 1923; 2) 1925; 3) 1934; 4) 1922;

2. Хьан аьлла х1ара дешнаш : « Нохчийн мотт ч1ог1а кьен хетар даржош берш цунах цхьана а кепара кхеташ боцу нах бу. Мелхо а, и мотт, шен г1оьнца адаман ойланан уггаре а к1оргера аг1онаш йийцалур йолуш, ч1ог1а хьалдолуш бу».

1)Яковлев Н.Ф.; 2)Семенов Л.П.; 3) Толстой Л.Н ;4) Услар П.К.;

3. Муьлхачу илли т1ера ду х1ара могланаш ?

«...-Хьо вийхира ва соьга цу юьртан тхьамданаша, Ас вехча велира хьо цу юьртан тхьамданашина, Дег1аха мерза са цара хьайга ва дехахь, Ахь даккхий д1алолахь дег1аха мерза са».

1)Аьккхийн Жанхотан илли»; 2) «Эвтархойн Ахмадан илли»; 3) « Эла Къахьармин илли»; 4) «Теркаца хьала-охьа вехаш хиллачу эла Мусостан, Адин Сурхон илли»

4. Халкъан барта кхоллараллина юккье х1ун ца йог1у?

1) кицанаш; 2) х1етал-металш; 3) туьйранаш ; 4) стихотворенеш.

5. Дудаев 1абди вина а, д1акхелхина а шераш:

1)1901-1937 ; 2) 1922-1995 ; 3) 1920-1992; 4)1930-2012;

6. Нохчийн х1инцалера алфавит х1оттийна ю:

1) кириллицин буха т1ехь; 2) латинин буха т1ехь; 3)1аьрбийн алфавита буха т1ехь; 4)гуьржийн алфавита буха т1ехь.

7. «Лергайна хезна доцу, дагна кхийна доцу, коьртехь сецна доцу тоьшалла дина суна, б1аьрга т1е б1аьрг а х1оттийна...»

Х1окху дешнийн автор мила ву?

1) Сальмурзаев М.; 2) Дудаев 1.; 3) Айсханов Ш.

8. Нохчийн халкъан иллеш муьлхачу жанрана юкьадог1у:

1) проза; 2) поэзии; 3) драматурги; 4) барта кхолларалла.

9. Муьлхачу илли т1ехь массо а цхьаьна гайтина ву, вайн халкъан турпалхой:

Мадин Жаьммирза, Таймин Биболат, Зайтин Шихмирза, Жумин Акхтула, Баьччин Элмарза.

1) «Аьккхийн Жанхотан илли»; 3) «Жумин Акхтулин илли»;
2) «Чечанарчу Мадин Жаьммирзан илли»; 4) «Эла Муслстан, Адин Сурхон илли».

10. «Ц1еран арц» повесть т1ехь муьлха турпалхо ву 40 шо хир долуш?

1) Хонмурд; 2) Кулдевич;
3) Мирза; 4) Элберт.

Нохчийн литературин кхоалг1ачу чийрикан талламан болх №3 (Тест).

1. Нохчийн литературин бухбиллархо ... ву.

1) Ахмадов Муса; 2) Бадуев Саь1ид-Салихь; 3) Гайсултанов 1умар;
4) Нажаев Ахмад.

2. Стихашкахь язйинчу произведенехь ... олу.

1) баллада; 2) роман; 3) поэма; 4) повесть.

3. Нажаев Ахьмад вина а, д1акхелхина шераш:

1)1901-1937 ; 2) 1922-1995 ; 3) 1920-1992; 4)1895-1943;

4. Мамакаев 1аьрби вина юрт:

1) Элистанжа; 2) Хьалха-Марта; 3)Лаха –Невре.

5 . «Нохчийн лаьмнашкахь» поэмин автор мила ву?

1)Мамакаев 1.; 2) Бадугев С.; 3) Айсханов Ш.

6. Х1ун бахьана дара Бадугев С.-С. «Бешто» повестехь Бештога Бусана цаяхар?

1)Бешто Бусанех цавашар; 2)Бештона Бусанин нах резацахилар; 3)Бештон куралла;
4)Бусанина Бешто цавезар.

7. «Кавказан латта», «Йо1е», «Даге», «Сайн к1анте», «Нохчийн»-х1окху произведенийн автор ... ву.

1)Мамакаев Мохьмад; 2) Рашидов Шаид; 3)Мамакаев 1аьрби; 4)Окуев Шима.

8. Муьлхачу стиховоренера ду х1ара могл1анаш?

*Ц1ен зезаг дасталац гарманан арахь,
Стиглара можа малх хьобьжуш ца хилча.
Ирс долуш хилла вац уьйрех д1атилча,
Даймахках ваьллагун дог хуьлу ирча.*

1) «Кавказан латта»; 2) «Йо1е»; 3) «Даге»

9. «Г1ирмасолтас яьккхина са» дийцаран автор мила ву?

1) Мамакаев 1аьрби; 2) Хамидов 1абдул-Хьамид; 3) Сальмурзаев Мохьмад.

10. Товсолт, Нурбика, Нурседа, Анна Львовна х1ара романан турпалхой муьлхачу произведени юккьера бу?

1) «Нохчийн лаьмнашкахь», 2) « Лаьмнаша ца дицдо», 3)«Абубешар»

Нохчийн литературин йобалг1ачу чийрикан талламан болх №4 (Тест).

1. « Сай» стихотворенин автор мила ву?

1) Гацаев С.; 2) Сулаев М.; 3) Мамакаев 1.

2. Гацаев Са1ид вина а, д1акхелхина а шереш:

1)1901-1937 ; 2) 1922-1995 ; 3) 1920-1992; 4)1938-2012

3. Мила ву дуьххьара нохчийн абат язйинарг, муьлхачу шарахь араьлла иза?

1) 1862 ш. Досов Кьеда; 2) 1870 ш. Эльдаров Таьштмар; 3) 1920 ш. Джамалханов Зайнди.

4. Нохчийн поэзехь дуьххьара г1улчаш яьхнарг ву:

1) Дудаев 1абди; 2) Мамакаев 1аьрби; 3) Сальмурзаев Мохьмад;
4) Айсханов Шамсудди.

5. Х1окху дешнийн автор ву:

*«...нохчийн фольклор 1амор, аьттехьа а меттигера маь1на долуш хилла ца 1а. Цкьацкьа
нохчийн фольклоран масех дашехь дуккха а эзарнаш шерийн геннара аьзнаш хеза».*

1) Пушкин А.С.; 2) Яковлев ; 3) Услар П.К.; 4) Семенов Л.П.

6. Муылхачу шарахь арадала доладелла, «Серло» ц1е а йолуш, нохчийн дуьххьарлера газет?

1) 1923; 2) 1925; 3) 1934; 4) 1922.

7. 1.-Хь. Хамидовн «Лийрбоцурш» ц1е йолчу турпалаллин драмин коьртачу турпалхочун ц1е яра ...

1) Шерипов А.; 2) Нурадилов Х.; 3)Мухамед- Мирзоев Хаважи.

8. Къамелехь адамийн синхаам к1арг а беш ,х1ума поэтически а,исбаьхьаллин а билгалонашца гойтуху х1ун олу?

1) эпитет; 2) эпиграф; 3)эпилог.

9) Литературин произведенехь исбаьхьчу дешнашца х1оттийначу 1аламан суьрташ х1ун олу?

1) сюжет; 2) кульминаци; 3) пейзаж.

10) 1918-чу шарахь Лаха-Неврехь вина нохчийн г1араваьлла яздархо мила ву?

1) Дудаев 1абди; 2) Мамакаев 1аьрби; 3) Сальмурзаев Мохьмад;
4) Айсханов Шамсудди.

**V-IX классийн дешархойн ненан маттах долчу хаарийн
х1итточу оценкийн барамаш**

Сочиненийн мах хадор.

5-9 классашкахь язъечу сочиненийн барам хила тарло кху тайпана:

5 классехь-0,5 я 1,0 аг1о;

6 классехь-1,0 я 1,5 аг1о;

7 классехь-1,5 я 2 аг1о;

8 классехь-2 я 3 аг1о;

9 классехь-3 я 4 аг1о.

И сочиненин барам цу т1ехь сечна боций хьехархочунна хаа деза, х1унда аьлча кхин дуккха а т1едахкаршца бозуш бу цуьнан чулацам:

3) дешархойн йозанан хат1 тайп-тайпана хилар;

4) сочиненин тайпане хьаьжжина цуьнан чулацам хийцабалар.

1. «5» дуьллу:

а) дешнаш харжарехь я предложенеш х1итторехь цхьаннал-шиннал сов г1алат дацахь;

аь) цхьаннал сов доцуш жима орфографин я пунктуацин г1алат хилахь.

2. «4» дуьллу:

а) дешнаш харжарехь я предложенеш х1итторехь кхааннал сов г1алат ца хилахь;

аь) шиннал сов орфографин а, шиннал сов пунктуацин а г1алат дацахь.

3. «3» дуьллу:

а) дешнаш харжарехь я предложенеш х1итторехь пхеаннал-ялханнал сов г1алат дацахь;

аь) пхеаннал сов орфографин а, ялханнал сов пунктуацин а г1алат дацахь.

4. «2» дуьллу:

а) дешнаш харжарехь я предложенеш х1итторехь ворх1анга кхочуш г1алат делахь;

аь) кхойттанга кхочуш орфографин а, пунктуацин а г1алат делахь, царна юкъахь ворх1анга кхочуш орфографин г1алат а долуш.

Сочиненина ши оценка юьллу: хьалхарниг литературина, шолг1аниг нохчийн маттана.

Республикерчу берриге а нохчийн меттан, литературин хьехархоша шайн балха т1ехь пайдаэца безар бу оценкийн оцу норманех.

V-IX классийн дешархойн тесташ хааршна мах хадорехь хьехархочо куыйгалла оьцу кху

некъех:

1. «5» дуьллу, нагахь санна тесташ тӀехь цхьа а гӀалат дацахь.
2. «4» дуьллу, цхьаннал сов гӀалат ца хилахь.
3. «3» дуьллу, шиннал сов гӀалат а ца хилахь.
4. «2» дуьллу, кхааннал сов гӀалат хилахь.